

[Forsvarsministeren.]

værede General Gørtz og en Del andre danske Officerer i Forsommeren 1942 i Odd Fellow Palæet en af Tyskerne afholdt Mindeappet for Frikorpsets første Chef, Kaptajn Schalburg. Fra dansk Side udtaltes kun ganske faa Ord ved Udenrigsministeren personlig.

I Eftersommerens Løb 1942 ankom Frikorps Danmark til et samlet Orlovsophold her i Landet, hvad der gav Anledning til megen Uro og Utryghed fra dansk Side. I Sammenhæng hermed foranledigede Opdagelsen af visse begyndende Konspirationer mellem nogle faa unge danske Officerer General Gørtz til gennem samlede Paroler for Officerskorpsets i September og Oktober 1942 at give en fortrolig, advarende Orientering om Situationen.

Begivenhederne omkring Kongens Taketelegram til Hitler i September 1942 foranledigede den daværende Udenrigsminister Scavenius til over for Pressen at fremkomme med et meget voldsomt Angreb paa Hærens Officerskorps for den efter hans Mening alt for reserverede og tilbagetrukne Holdning over for de i Landet værende tyske Officerer og særlig Frikorpsofficererne.

Der er gjort megen Blæst af, at General Gørtz som Chef for Generalkommandoen overværede Frikorpsets Afskedsparade. Jeg finder Anledning til paa ny at understrege, at General Gørtz overværede denne Parade efter udtrykkelig Henstilling af den daværende Forsvarsminister, Søren Brorsen. Forud for Afskedsparaden havde den tyske Øverstkommanderende, v. Hanneken, opfordret General Gørtz til at tale, men Generalen havde afslaaet det, og alle Beretninger om, at General Gørtz har talt, og yderligere alle Rygter om, hvad han skulde have sagt ved den Lejlighed, er Usandhed fra Ende til anden.

Jeg beder i det hele taget bemærket, at General Gørtz kun overværede denne Parade efter Henstilling fra Forsvarsministeren, og jeg har i hvert Fald den Opfattelse, at en Embedsmand, naar han loyalt har forelagt et tjenstligt Spørgsmaal for sin Minister og derefter handler efter Ministerens Raad, har gjort sin embedsmæssige Pligt og derfor ikke kan drages til Ansvar for den Handling, han paatager sig at udføre. Saa snart en Embedsmand har søgt Raad hos sin Minister og ikke handler imod Raadet, er Embedsmanden i enhver Henseende ansvarsfri, og Ansvaret hviler da paa Ministeren og, hvis Regeringen ikke protesterer imod Ministerens Afgørelse, paa

den samlede Regering. Jeg tror, at det er nødvendigt at indskærpe denne almindelige Leveregel over for de Misbrug, der har været gjort med Hensyn til General Gørtz' Nærvarelse ved den nævnte Lejlighed.

Jeg skal ikke opholde mig ved de derpaa følgende triste Begivenheder, der omfatter den tvungne Aflevering af det meste af Hærens Bevæbning og Udrustning, Foranstaltninger, som man fra politisk Side maatte bøje sig for dengang, men som skete mod Generalkommandoens og de militære Myndigheders Protest. Jeg maa blot understrege, at de Direktiver, der i Løbet af Aaret 1943 før Brudet den 29. August blev givet til Divisioner og Regimenter om, hvorledes man skulde forholde sig ved henholdsvis Overfald paa Kaserner og Lejre og ved officielle tyske Krav om Adgang til Kaserner og eventuel Afvæbning, var udformet efter Krav fra den daværende Regerings Side.

Efter 29. August 1943 foregik der jo Internering af de militære Befalingsmænd. General Gørtz' Bestræbelser i Interneringsperioden rettedes paa at varetage Personellets Interesser over for Tyskerne, at bevare Hærens Værdighed gennem Indsigelser over for Tyskerne imod det skete Forsøg paa Sammenkoblingen af Jødedeportationerne og Frigivelsen af Hærens Personal. Endvidere lagde Generalen Vægt paa at vejlede Hærens Befalingsmænd i Spørgsmaal om Underskrift eller Ikke-Underskrift af de fra Tyskerne forlangte Erklæringer. Endelig paabegyndte General Gørtz Forberedelsen til Anvendelsen af Hærens Personal for Perioden efter Interneringens Ophør.

Om hele dette Afsnit af Generalens Virksomhed er der jo flere Medlemmer i denne Sal, der ved Besked. Under Opholdet i Interneringslejren i „Marienlyst“ paabegyndte General Gørtz sammen med Officerer af hans Stab Arbejdet med de første Planer for en eventuel Overførelse til Sverige af samtlige Officerer og Befalingsmænd af Officiantgruppen.

Samtidig hermed optog General Gørtz gennem nogle Møder i Helsingør Føling med den fhv. Statsminister, det ærede Medlem Hr. Buhl, som den almindeligt ventede kommende Regeringschef for at sikre sig, at Generalen ved sine Dispositioner kunde handle i fuld Overensstemmelse med den kommende Regerings og de politiske Myndigheders Hensigter.

Umiddelbart efter Interneringens Ophør og indtil Kapitulationen i 1945 var der et intimt Samarbejde mellem General Gørtz og Viceadmiral Vedel som Chef for Sø-